

Shoqata e Kontabilistëve të Çertifikuar dhe Auditorëve të
Kosovës

Society of Certified Accountants and Auditors of Kosovo

Kontabiliteti Menaxherial

P2

Nr.

FLETË PROVIMI
Exam Paper

Udhëzime/Instructions:

1. MOS E HAPNI DERISA T'IU LEJOHET PREJ
MBIKËQYRËSIT

Do Not Open Until Your Invigilator Allows You to Do So.

2. ËSHTË E DETYRUESHME PËRGJIGJA E GJITHA
PYETJEVE

All Questions Are Mandatory

3. KOHA E LEJUAR ËSHTË 3 ORË

Time Allowed is 3 Hours

4. EMRI JUAJ NUK DUHET TË PARAQITET NË ASNJË
FLETË TË KËTIJ PROVIMI.

Your name should appear nowhere in this test.

Data 01.10.2022

CONTENT / PËRMBAJTJA

SESSION	MAXIMUM ASSIGNED	<u>-ATTENTION! THIS PART IS FOR SCAAK USE ONLY- MARKS AWARDED</u>
1. Problem 1	20	
2. Problem 2	20	
3. Problem 3	20	
4. Problem 4	20	
5. Problem 5	20	
Total	100	

PROBLEMI 1

a) Shumica organizatave përdorni kohën si bazë për llogaritje të shpërblimit të punonjësve, prandaj ata paguajnë stafin e tyre në bazë të kohës duke përdorur pajisje me orë hyrëse. Prandaj, punëdhënësit ka të ngjarë të paguajnë për pjesëmarrje në punë në vend të detyrave (punëve) të kryera. Kontabilistët besojnë se punonjësit duhet të shpërblehen në bazë të detyrave të kryera, megjithatë, jo të gjitha detyrat mund të shpërblehen në bazë të kohës.

Kërkohet:

i) Tregoni **TRE (3)** faktorë të cilët duhet konsiderohen kur jeni duke vendosur te përdorni kohën si sistem shpërblimi (pagese). **(6 pikë)**

ii) Tregoni **TRE (3)** masat që mund të implementohen për tu siguruar se punonjësit nuk mbi-raportojnë orët por i ekzekutojnë (realizojnë) detyrat e tyre ashtu sic kërkohet. **(6 pikë)**

b) Tregoni **TRE (3)** sfidat që menaxhmenti mund të ballafaqohet gjatë zbatimit të skemave të bonuseve të bazuara në grupe. **(3 pikë)**

c) Kostoja standarde, ndër të tjera, përdoret edhe për matjen e *performancës* dhe raportimin e *kontrollit*.

Kërkohet:

Shpjegoni si *maten* përdorimet e lartëcekura të koston standarde.

(5 pikë)

(Total: 20 pikë)

Zgjidhje - Problemi 1

a)

i) Faktorët që duhet konsideruar gjatë metodës së pagesës e cila bazohet në 'kohë':

- Kur prodhimit (outputi) është vështirë të përcaktohet nga aspekti sasior.
- Kur puna kërkon aftësi më të mëdha mendore
- Kur detyrat realizohen nga disa individë
- Kur cilësia është më shumë e rëndësishme se sa sasia.
- Saktësia është më shumë e rëndësishme se sa shpejtësia.

ii) Masat të cilat duhet vënë në vend për tu siguruar që punonjësit punojnë:

- Nevoja për mbikëqyrje
- Kur puna është finalizuar, punonjësve duhet ti jipen detyra shtesë.
- Të ofrohen incentiva (stimuj financiar) për punonjësit që kanë performancë të lartë
- Sigurohu që detyrat për tu kryer nga punonjësit janë të ndër-lidhura kështu që se kushdo që ja vonesa do të jetë i ekspozuar.

b) Sfidat gjatë zbatimit të skemave të bonueseve të bazuara në grup:

- Shpërndarja brenda anëtarëve të grupit mund krijojnë probleme.
- E vështirë për të identifikuar performuesit më të lartë në grup.
- Detyrat mund të jenë vështirë të ndashme.
- Punëtorët dembel mundën në mënyrë të padrejtë të kualifikohen.
- Mund të mos motivojë mjaftueshëm punëtorët e vyeshtëm.

c)

i) Në lidhje me matjen e performancës, diferenca midis kostove standarde (kostot e pritura) dhe aktuale mund të matet nëpërmjet variancave (shmangjeve). Ndryshimet mund të jenë raportuar rregullisht të menaxhmenti, në mënyrë që të identifikohen fushat e performancës së mirë krahasuar me ato jo të mira.

ii) Në lidhje me raportimin e kontrollit, kur diferencat midis rezultateve aktuale dhe rezultateve të pritshme (buxheti dhe kostot standarde) janë të mëdha, kjo mund të tregojë se performanca operacionale nuk është ashtu siç duhet dhe se shkaqet duhet të hetohen si varianca. Prandaj, menaxhmenti mund të përdorë raportet e variancës për të identifikuar nëse masat e kontrollit mund të nevojiten, për të përmirësuar performancën e dobët ose për të vazhduar me performancë të mirë

PROBLEMI 2

a) Analiza Kosto-Vëllim-Fitim (CVP) është një mënyrë për të kuptuar se si ndryshimet në kostot variabile dhe fikse ndikojnë në fitimin e një firme. Kompanitë mund të përdorin analizën CVP për të vlerësuar ndikimin në fitim, duke marrë në konsideratë disa supozime.

Kërkohet:

Tregoni **PESË (5)** supozimet themelor të analizës Kosto-Vëllim-Fitim. **(5 pikë)**

b) Të dhënat në vijim i përkasin kompanisë Prodhimi Ltd:

Viti	Kostot (€)	Fitimi (€)
2019	402,000	54,000
2020	510,000	90,000

Kërkohet:

i) Llogaritni koeficientin apo raportin kontribut-shitje. **(5 pikë)**

ii) Llogaritni kostot totale fikse për vit. **(5 pikë)**

iii) Llogaritni pikën rentabël në vlerë monetare. **(5 pikë)**

(Total: 20 pikë)

Zgjidhje - Problemi 2

a) Supozimet themelor të analizës CVP

- Që të gjitha kostot mund të ndahen në mënyrë të përshtatshme në elemente fikse dhe të ndryshueshme.
- Që kosto totale fikse do të mbetet konstante ndërsa kostot variabile ndryshojnë në proporcion me nivelin e aktivitetit.
- Që çmimi i shitjes për njësi është i dhënë dhe do të mbetet konstant në gamën përkatëse të aktivitetit.
- Që gjithçka që prodhohet mund të shitet me çmimin mbizotërues.
- Që i vetmi faktor që ndikon në kostot dhe të ardhurat është vëllimi i aktivitetit.
- Që teknologjia, metodat e prodhimit dhe efikasiteti mbeten të pandryshuara.
- Nuk ka ndryshime të nivelit të inventarit, ose që inventarët vlerësohen me kosto marxhinale.
- Nuk ka pasiguri.
- Prodhohet dhe shitet një produkt i vetëm ose një përzierje konstante produkti.

b) Kalkulimet

<u>Viti</u>	<u>Kostoja (€)</u>	<u>Fitimi (€)</u>	<u>Të hyrat (€)</u>
2019	402,000	54,000	456,000
2020	510,000	90,000	600,000
Lartë	Të hyrat € 600,000	Kostoja € 510,000	
E ulët	<u>456,000</u>	<u>402,000</u>	
Ndryshimi	<u>144,000</u>	<u>108,000</u>	

Kostot variabile = $108,000€ / 144,000€ = 0.75$

(i) Marzha e fitimit bruto (raporti kontribut/shitje) = $1 - 0.75 = 25\%$

Apo në mënyrë alternative:

Kontributi / Shitjet = $(90,000€ - 54,000€) / (600,000€ - 456,000€) = 25\%$

(ii) Kostot fikse

Kontributi total = $0.25 * 600,000€ = 150,000€$

Fitimi = Kontributi total - Kostot fikse totale

$90,000€ = 150,000€ - KF$

$KF = 60,000€$

(iii) Pika rentabël në vlerë monetare:

Kostot Fikse / marzha e kontributut = $60,000€ / 0.25 = 240,000€$ (PIKA RENTAËL).

PROBLEMI 3

Të dhënat në vijim i përkasin kompanisë QQQ Ltd për gjysëm e dytë të vitit që përfundin më 31 dhjetor, 2020:

Periudha	TM3	TM4
Prodhimi njësive	7000	8500
Shitjet njësive	5500	9500
	€	
Cmimi per njësi	100	
KV të prodhimit për njësi :		
MD	20	
PD	15	
SHPP variable	10	

Shpenzimet e përgjithshme të prodhimit fikse janë buxhetuar në lartësi prej €120,000 për sasinë e prodhimit prej 8,000 njësi. Këto shpenzime absorbohen sipas bazës së njësive të prodhimit.

Shpenzimet e përgjithshme JO të prodhimit:

Shpenzimet fikse administrative 40,000€ për tremujor;

Shpenzimet e shitjes dhe shpërndarjes 10% e shitjeve.

Kërkohet:

Përgatisni pasqyrën e të ardhurave për secilin tremujor duke përdorur:

- a) Teknikën e kostos marxhinale. **(10 pikë)**
- b) Teknikën e kostos absorbuese. **(10 pikë)**

(Total: 20 pikë)

Zgjidhje - Problemi 3

a) Pasqyra e fitimit/humbjes sipas metodës marxhinale për dy TM-të

	€	€	€	€
Shitjet (W1)		550,000		950,000
Kosto variabile e prodhimit:				
Kostot e prodhimit:			67.500	
Hapja Inventari		-		
Prodhimi (W2)	315,000		382.500	
Mbyllja Inventari	<u>(67,500)</u>		<u>(22,500)</u>	
	247 500		427.500	
<u>Kostot jo-prodhuese:</u>				
Shitja & Dist.	<u>55,000</u>	<u>(302,500)</u>	<u>95,000</u>	<u>(522,500)</u>
Kontributi		247 500		427 500
<u>Kostot fikse:</u>				
Prodhimi	120,000		120,000	
Jo prodhimi	<u>40,000</u>	<u>(160,000)</u>	<u>40,000</u>	<u>160,000</u>
Neto fitimi		<u>87,500</u>		<u>267,500</u>

b) Pasqyra e fitimit/humbjes sipas metodës absorbuese për dy TM-të

2020	TM3		TM4	
	€	€	€	€
Shitjet	550,000		950,000	
<u>Kostoja e Shitjet:</u>				
Hapja Inventari	-		90,000	
Prodhimi	420,000		510,000	
Mbyllja Inventari	<u>(90,000)</u>	<u>(330,000)</u>	<u>(30,000)</u>	<u>(570,000)</u>
		220,000		380,000
Shpenzimet:				
Shitja & Dist.	55,000		95,000	
Admin. Shpenzimet	<u>40,000</u>	<u>(95,000)</u>	<u>40,000</u>	<u>(135,000)</u>
		125,000		245,000
Mbi / (nën) Absorbimi		<u>(15,000)</u>		<u>7500</u>
Neto Fitimi		<u>110,000</u>		<u>252,500</u>
				(

Kalkulimet

Llogaritja e kostots/njësi

<u>Kostot</u>	<u>Metoda marxh.</u>	<u>M.Absorbimit</u>
	€	€
MD	20	20
PD	15	15
SHPP - V	10	10
SHPP - F	-	15
Kosto e produktit/njësi	<u>45</u>	<u>60</u>

Llogaritja e mbi/ (nën) përvetësimit të SHPP

	TM3	TM 4
	€	€
SHPP e përvetësuar	105,000	127 500
SHPP aktuale	<u>(120,000)</u>	<u>(120,000)</u>
Mbi/ (nën) thithjen	<u>(15,000)</u>	<u>7,€500</u>

PROBLEMI 4

a) Walata Ltd prodhon dhe një produkt të quajtrë 'topi magjik'. Produkti prodhohet nëpërmjet kombinimit të dy përbërësve (R dhe Q) me këtë përbërje:

Sasia standarde për njësi:

Q 3 kg

R 2 kg

Cmimet standarde:

€

Q 2.50

R 4.00

Rezultatet aktuale për tremujorin e fundit:

Prodhimi aktual 2,000 njësi

Materiali	Sasia e blerë dhe përdorur	Çmimi per Kilogram €
Q	4,800	4.25
R	5,400	2.20

Kërkohet:

- i) Llogaritni variancën e çmimit për secili material. **(3 pikë)**
- ii) Llogaritni variancën e sasisë për secili material. **(3 pikë)**

b) Apagya Ltd ka dy linja prodhimi: AB dhe CD. Norma e pagesës (shpërblimit) së punëtorëve e bazuar në kohë dhe norma e pagesës e bazuar në copë (njësi) janë përdorur për produktet AB dhe CD përkatësisht.

Kërkohet:

Shpjegoni termet *norma në kohë* dhe *norma në copë*, qartë duke theksuar dallimet dhe duke dhënë shembuj biznesi mbi aplikueshmërinë e secilës metodë. **(4 pikë)**

c) AB Ltd operon një regjim pune javore 40-orëshe dhe shpërblen punën për të gjitha orët jashtë orarit të punës nëkoeficient prej 1.5 herë.

Norma e pagës është €80 për orë.

Këto janë detajet e regjistruara për punëtorin ADAMU për muajin tetor 2019:

Java	Orët e punuara
1	36
2	48
3	45
4	46

Kërkohet:

- i) Përlllogarisni koston totale direkte të punës për ADAMU për muajin Tetor 2019. **(4 pikë)**
- ii) Kalkuloni koston totale indirekte të punës për ADAMU për muajin Tetor 2019. **(4 pikë)**
- iii) Shpjegoni trajtimin e premisë jashtë orarit sa i përket kostove të punës. **(2 pikë)** **(Total: 20 pikë)**

Zgjidhje - Problemi 4

a)

i. Llogaritja e variancës së cmimit

Materiali R	€
5400 kg kosto e pritshme (5400 x €4.0)	21600
Kosto aktuale (5400 x €2.20)	<u>11,880</u>
Varianca	<u>9,720 FAV.</u>

Materiali Q	€
4800 kg kosto e pritshme (€4800 x €2.5)	12,000
Kosto aktuale (4800 x €4.25)	<u>20,400</u>
Varianca	<u>8400 PF.</u>

ii. Llogaritni variancën e përdorimit për secili material

Materiali P	
2000 shishe duhet kanë përdorur (2000 x 3 kg)	6,000 kg
Sasia aktuale (mall)	<u>4,800 kg</u>
Diferenca	1,200 kgF
i vlerësuar me çmimi/kg standard	<u>€2,50</u>
Varianca	<u>€3,000 FAV.</u>

Materiali R	
2000 shishe duhet kanë të përdorura (2000 x 2 kg)	4,000 kg
Por bëri përdorni	<u>5,400 kg</u>
Diferenca	1,400 kgA
i vlerësuar me çmimi/kg standard	<u>€4</u>
Varianca	<u>€5,600 PF.</u>

b) **Norma në copë:** Ky është një sistem shpërblimi i pagave ku puna paguhet në bazë të vëllimit të punës së bërë. Këtu, produkti i regjistruar është pika e referencës për matjen e pagave të pagueshme për punonjësit, por jo kohën e kaluar. Shembuj të cilësimeve të prodhimit ku ky sistem tarifash është i zbatueshëm mund të përfshijnë, ndërtimin, prodhimin, përpunimin e ushqimit, etj.

Norma në kohë: Ky është një sistem shpërblimi që lidh pagat me kohën e kaluar nga punonjësi. Shembull, për orë, ditore, javore, dy javë ose mujore, në varësi të natyrës së aftësive të punonjësit. Kjo zakonisht përdoret në firmat e shërbimit si firmat e kontabilitetit, shërbimet e mikpritjes, firmat ligjore etj.

c) AB Ltd

(i) Llogaritja e kostos totale të punës direkte për muajin tetor 2019

€

Java 1 (36 x €80)	2,880
java 2 (48 x €80)	3,840
java 3 (45 x €80)	3,600
java 4 (46 x €80)	<u>3,680</u>
TOTAL	<u>14,000</u>

(ii) Llogaritja e kostos totale të punës indirekte për muajin tetor 2019

€

Koha boshe (4 x €80)	320
Premia jashtë orarit:	
java 2 (8 x €80x50%)	320
java 3 (5 x €80 x 50%)	200
java 4 (6 x €80 x 50%)	<u>240</u>
TOTAL	<u>1,080</u>

d) Premia jashtë orarit në përgjithësi llogaritet si kosto indirekte e punës. Megjithatë, kur pagesat jashtë orarit rezultojnë nga kërkesat specifike të klientit për prodhimin e një produkti ose pune, atëherë ky premium jashtë orarit mund të llogaritet si punë direkte.

PROBLEMI 5

SWANDOR LLC prodhon produkte elektrike për përdorim në amvisëri. Ajo përdor modelin e SPE për të bërë vendimmarrje lidhur me menaxhimin e stoqeve të lëndëve të para për produktet e saja. Ajo po merr në konsideratë vendimmarrjen lidhur me stoqet e Produktit X. Ky është një produkt shumë i kërkuar në treg. Të dhënat për vitin 2016 janë si më poshtë:

Kërkesa e pritshme vjetore për produktin X	22,500 copë
Kostoja e porositjes për porosi të blerjes	€162
Kostoja vjetore e mbajtjes	€9 për njësi
Koha e përmbushjes së porosisë është	12 ditë

Kërkohet:

- a. Duke supozuar se SWANDOR LLC punon 250 ditë në vit **(8 pikë)**
 - i. Të llogaritet SPE.
 - ii. Të llogaritet numri i porosive që do të bëhet brenda vitit.
 - iii. Të llogaritet totali i kostove të stoqeve (kostos e porositjes dhe të mbajtjes)
 - iv. Të llogaritet niveli i porosisë së re.

Kohët e fundit furnitori kryesor i kompanisë ka instaluar softuerin kompjuterik që u mundëson klientëve të saj të bëjnë porositë e lëndës së parë on-line. Duke përdorur këtë teknologji kostoja e bërjes së porosisë së blerjes do të reduktohet në vetëm €50 për porosi.

Kërkohet:

- b. Duke supozuar se të gjitha të dhënat tjera mbesin të njëjta
 - i. Të llogaritet SPE. **(2 pikë)**
 - ii. Të llogaritet numri i porosive që do të bëhet brenda vitit. **(2 pikë)**
 - iii. Të llogaritet totali i kostove të stoqeve (kostos e porositjes dhe të mbajtjes) **(2 pikë)**
- c. Diskutoni arsyet tradicionale për mbajtjen e stoqeve. **(4 pikë)**
- d. Shpjegoni se si stoqet e sigurisë përdoren për t'u përballur me pasigurinë e kërkesës. **(2 pikë)**

(Total: 20 pikë)

Formula

$$SPE = \sqrt{\frac{2DP}{C}}, \text{ ku}$$

D = Kërkesa e pritshme vjetore

P = Kostoja e porositjes

C = Kostoja vjetore e mbajtjes për njësi

Zgjidhje - Problemi 5

a.i. Llogaritja e SPE

$$D = 22,500 \text{ njësi}$$

$$P = €162$$

$$C = €9 \text{ për njësi}$$

$$SPE = \sqrt{\frac{2DP}{C}} = \sqrt{\frac{2 \times 22,500 \times €162}{€9}} = \sqrt{\frac{7,290,000}{€9}} = \sqrt{810,000} = \underline{900} \text{ njësi}$$

a.ii. Llogaritja e numrit të porosive brenda vitit

$$\text{Numri i porosive} = \text{Kërkesa e pritshme vjetore} \div \text{Numri i njësive të SPE}$$

$$= 22,500 \text{ njësi} \div 900 \text{ njësi}$$

$$= \underline{25} \text{ porosi}$$

a.iii. Llogaritja e kostove totale të stoqeve (kostove të porositjes dhe të mbajtjes)

$$\text{Kostot totale të stoqeve} = (PD/Q) + (CQ/2)$$

$$= [(\€162 \times 22,500) / 900] + [(\€9 \times 900) / 2]$$

$$= (\€3,645,000 \div 900) + (\€8,100 \div 2)$$

$$= \€4,050 + \€4,050$$

$$= \underline{\underline{\€8,100}}$$

a.iv. Llogaritja e nivelit të porosisë së re

$$\text{Kërkesa ditore} = \text{Kërkesa e pritshme vjetore} \div \text{numri i ditëve të punës}$$

$$= 22,500 \text{ njësi} \div 250 \text{ ditë}$$

$$= \underline{90} \text{ njësi për ditë punë}$$

Koha e përmbushjes së porosisë **12** ditë

$$\text{Niveli i porosisë së re} = \text{Numri i njësive për ditë pune} \times \text{Koha e përmbushjes së porosisë}$$

$$= 90 \text{ njësi} \times 12 \text{ ditë}$$

$$= \underline{1,080} \text{ njësi}$$

b.i. Llogaritja e SPE

$$D = 22,500 \text{ njësi}$$

$$P = €50$$

$$C = €9 \text{ për njësi}$$

$$SPE = \sqrt{\frac{2DP}{C}} = \sqrt{\frac{2 \times 22,500 \times €50}{€9}} = \sqrt{\frac{2,250,000}{€9}} = \sqrt{250,000} = \underline{500} \text{ njësi}$$

b.ii. Llogaritja e numrit të porosive brenda vitit

$$\begin{aligned}\text{Numri i porosive} &= \text{Kërkesa e pritshme vjetore} \div \text{Numri i njësive të SPE} \\ &= 22,500 \text{ njësi} \div 500 \text{ njësi} \\ &= \underline{45} \text{ porosi}\end{aligned}$$

b.iii. Llogaritja e kostove totale të stoqeve (kostove të porositjes dhe të mbajtjes)

$$\begin{aligned}\text{Kostot totale të stoqeve} &= (\text{PD}/\text{Q}) + (\text{CQ}/2) \\ &= [(\text{€}50 \times 22,500) / 500] + [(\text{€}9 \times 500) / 2] \\ &= (\text{€}1,125,000 \div 500) + (\text{€}4,500 \div 2) \\ &= \text{€}2,250 + \text{€}2,250 \\ &= \underline{\text{€}4,500}\end{aligned}$$

c. Arsyet tradicionale për mbajtjen e stoqeve:

- i. për të balancuar kostot e porosive ose përgatitjes dhe kostot e mbajtjes;
- ii. pasiguria e kërkesës;
- iii. defektet e makinerisë;
- iv. pjesët me defekt;
- v. pjesët që nuk janë të gatshme;
- vi. dërgesa e vonuar e pjesëve;
- vii. proceset e pasigurta të prodhimit;
- viii. për të përfituar të zbritjet (uljet) e çmimeve;
- ix. për t'u mbrojtur nga rritjet e ardhshme të çmimeve.

d. Stoqet e sigurisë janë stoqe shtesë që mbahen për të shërbyer si një sigurim ndaj luhatjeve të kërkesës. Stoqet e sigurisë llogariten duke shumëzuar kohën e përcaktuar për përmbushjen e porosisë me ndryshimin midis normës maksimale të përdorimit dhe normës mesatare të përdorimit.